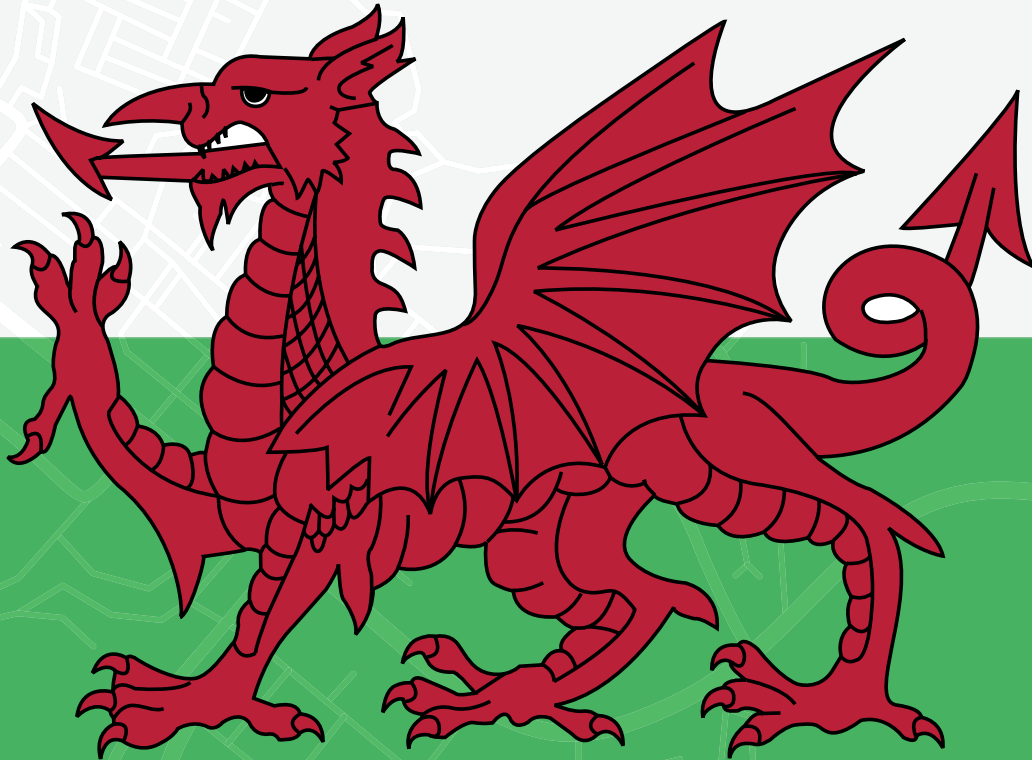

Maniffesto Iddewig

Cymru

2026

Cyflwyniad

Mae gan Cymru hanes Iddewig hir a bywiog.

Mae gan Cymru hanes Iddewig hir a bywiog. Yn bresenol, mae'r gymuned Iddewig wedi'i chanoli'n bennaf ar ddau gymuned synagog yng Nghaerdydd, ac un llai yn Abertawe. Mae treftadaeth Iddewig gyfoethog Cymru hefyd yn cwmpasu llawer o rannau eraill y wlad. Mae'r gymuned yn amrywiol o ran cysylltiad crefyddol a diwylliannol, yn ogystal ag o ran cymdeithasol-economaidd.

Yn anffodus, yn y cyfnod ers y 7fed o Hydref 2023, bu cynnydd enfawr mewn gwrth-Semaeth ar draws cymdeithas Prydain. Mae hyn wedi cynnwys yr ymosodiad mwyaf ar Iddewon Prydain ers cyfnod y canol-oesoedd. Mi ddigwyddodd ar yr 2il o Hydref 2025, Yom Kippur sef diwrnod mwyaf sanctaidd y flwyddyn Iddewig, ac hefyd yr ymosodiad llosgiad yn erbyn gwasanaeth ambiwlans Hatzola yn Golders Green ar 23 o Mawrth 2026. Rydym hefyd wedi gweld cynnydd sydyn mewn digwyddiadau gwrth-Semaidd mewn arddangosiadau, yn y cyfryngau, ar-lein, ar gampysau prifysgolion, yn y GIG, mewn lleoliadau addysgol, mewn gweithleoedd, undebau llafur, diwylliant a chwaraeon.

Yn amlwg, mae cymunedau Iddewig ledled y DU yn bryderus. Ar yr un pryd, rydym yn wydn, ac yn falch o'n cyfraniad i'r DU a'n cymunedau lleol. Ym misoedd Mai tan Mehefin 2026, bydd Mis Diwylliant Iddewig Prydain cyntaf erioed yn cael ei gynnal, gan ddathlu artistiaid, dyngarwyr, cogyddion, comics a cherddorion ein cymuned drwy ddigwyddiadau ledled y wlad.

Mae gan arweinydd gwleidyddol ar bob lefel ran hanfodol i'w chwarae wrth ddarparu diogelwch, ymladd yn ôl yn erbyn rhagfarn, osgoi gwrthdarwydd rhyngwladol, a llunio'r amodau y gall ein cymunedau barhau i ffynnu ynddynt.

Mae'r Maniffesto hwn yn nodi sut y gall llywodraeth Cymru, gan weithio gydag awdurdodau lleol, gefnogi bywyd Iddewig drwy chwe adran: **Ymladd yn erbyn Gwrthsemitiaeth; Diogelu Addysg; Hyrwyddo Cydlyniant Cymunedol; Osgoi Mewnforio Gwrthdaro; Gwneud Gwasanaethau Cyhoeddus yn Gynhwysol; a Dathlu Treftadaeth a Diwylliant Iddewig Cymru.** Mae pob adran yn cynnwys argymhellion ymarferol. Gobeithiwn y byddwch yn defnyddio'r Maniffesto hwn fel man cychwyn ar gyfer ymgysylltu adeiladol.

Rydym yn ddiolchgar i lawer o sefydliadau partner a'n dirprwyon etholedig sydd wedi rhoi eu mewnbwn i'r cyhoeddiad hwn. Os hoffech chi siarad â ni, cysylltwch â Chyngor Cynrychiolwyr Iddewig De Cymru drwy swjewishrepcouncil@gmail.com neu â Bwrdd yr Is-awdurdodau drwy info@bod.org.uk, a byddwn yn hapus i ateb cwestiynau.

Diolch am eich ymrwymiad i adeiladu cymunedau diogel, cydlynus a bywiog. Edrychwn ymlaen at weithio gyda chi.

Bwrdd yr Is-awdurdodau Iddewon Prydain yw llais Iddewon y DU – yn seiliedig ar gynrychiolaeth draws-gymunedol, ddemocrataidd, ar lawr gwlad. Sefydlwyd y Bwrdd yn 1760, ac mae'n bwynt cyswllt cyntaf i'r Llywodraeth, y cyfryngau a phobl eraill sy'n ceisio deall buddiannau a phryderon y gymuned Iddewig.

020 7543 5400 bod.org.uk
info@bod.org.uk @BoardofDeputies

Mae Cyngor Cynrychiolwyr Iddewig De Cymru yn cynrychioli grwpiau a chymunedau Iddewig De Cymru gerbron Llywodraeth Cymru, Cynulliad Cymru, awdurdodau lleol, y cyfryngau a grwpiau lleiafrifol ethnig eraill De Cymru.

02920 755 660 swjewishrepcouncil@gmail.com

Chwech Addewid Allweddol

---

1. Brwydro yn erbyn Gwrthsemitiaeth

Dylai Llywodraeth Cymru ac awdurdodau lleol Cymru, a'r asiantaethau a'r sefydliadau y maent yn eu hariannu, sicrhau gweithredu cadarn yn erbyn gwrthsemitiaeth, gan weithio gyda chymunedau Iddewig, yr heddlu, a'r Ymddiriedolaeth Diogelwch Cymunedol (CST) i wrthsefyll rhethreg wrthsemitiaeth ble bynnag y caiff ei chael, a diogelu cyfleusterau a digwyddiadau Iddewig. Dylai swyddogion Cymru, p'un a ydynt wedi'u hethol neu beidio, geisio hyfforddiant gan sefydliadau sydd â hyder y gymuned Iddewig ar sut mae gwrthsemitiaeth yn ymddangos yn y dyddiau modern. Mae hyn yn cynnwys deall ysgogwyr ideolegol yr chwith eithafol, y dde eithafol, ac Islamiad, a defnyddio diffiniad yr IHRA (gweler yr Atodiad).

2. Diogelu Addysg

Dylai Llywodraeth Cymru gweithio gydag awdurdodau lleol Cymru i sicrhau bod llywodraethwyr ysgolion, ymddiriedolwyr academiâu, prifathrawon, arweinyddion Atal ac arweinyddion lles yn derbyn hyfforddiant ar fywyd Iddewig ac ar wrthsemitiaeth fel rhan o ymdrechion ehangach i hyrwyddo dealltwriaeth a mynd i'r afael â hiliaeth a rhagfarn. Dylid cofnodi digwyddiadau gwrth-Semaidd mewn ysgolion a'u trin yr un mor ddifrifol â mathau eraill o hiliaeth. Dylai Llywodraeth Cymru hefyd gweithio gydag awdurdodau lleol Cymru, yr heddlu ac awdurdodau prifysgolion i sicrhau nad yw campysau prifysgolion, a'r ardaloedd o'u cwmpas, yn manau gelyniaethus i staff a myfyrwyr Iddewig.

3. Hyrwyddo Cydlyniant Cymunedol

Dylai arweinyddion ar lefel genedlaethol a lleol hyrwyddo cydberthynas da rhwng cymunedau lleol, gan gynnwys trwy hyrwyddo ymgysylltiad rhyng-ffydd i feithrin dealltwriaeth a gweithio ar y cyd tuag at y lles cyffredin. Yn aml, gall fforymau amgrefyddol fod yn adnodd pwysig i guro gwahaniaethau a dod â phobl at ei gilydd er lles y gymuned leol.

4. Osgoi Mewnforio Gwrthdaro

Weithiau, mae arweinyddion gwleidyddol ar bob lefel o lywodraeth yn wynebu pwysau i gymryd ochr mewn gwrthdaro rhyngwladol mewn ffordd sy'n gwaethygu tensiynau lleol. Ni ddylent niweidio cydlyniant cymunedol trwy benderfyniadau gwrthgyferbyniol ynghylch arddangosfeydd symbolaidd, buddsoddiad a datfuddsoddiad pensiynau, efeillio trefi, codi baneri tramor, caffael, neu ddefnyddio eiddo'r llywodraeth neu'r cyngor. Dylai arweinydd gwleidyddol wrthwynebu ymgyrchoedd stryd sy'n ymwneud â'r gwrthdaro yn y Dwyrain Canol ac sy'n aflonyddu, yn ymleiddio neu'n bygwth cymunedau.

5. Gwneud Gwasanaethau Cyhoeddus yn Gynhwysol

Dylai Llywodraeth Cymru a darparwyr gwasanaethau'r awdurdodau lleol sicrhau bod y gwasanaethau'n addas i breswylwyr Iddewig, gan gynnwys bod yn sensitif i anghenion crefyddol neu ddiwylliannol penodol ac i heriau cymunedau a phoblogaeth fach Iddewig Cymru. Dylent ymgysylltu â darparwyr gofal cymdeithasol Iddewig blaenllaw yn y DU a allai ddarparu cyngor a chymorth ymarferol i gymunedau Iddewig llai fel y rhai yng Nghymru. Dylai awdurdodau Cymru hefyd roi opsiwn blwch ticio i ddefnyddwyr gwasanaethau cyhoeddus i nodi eu hethnigrwydd fel Iddewig wrth gasglu data at ddibenion darparu gwasanaethau, datblygu polisïau a monitro cydraddoldeb.

6. Dathlu Treftadaeth a Diwylliant Iddewig Cymru

Anogir Llywodraeth Cymru ac awdurdodau lleol Cymru i ddathlu treftadaeth Iddewig Cymru ac Iddewon Cymru. Mae hyn yn cynnwys cymryd rhan ym Mis Diwylliant Iddewig (yn 2026, 16 Mai tan 16 Mehefin); tynnu sylw at gyfraniad hanesyddol pobl a sefydliadau Iddewig drwy Cynllun Placiau Treftadaeth Iddewig; a derbyn gwahoddiadau gan gymunedau Iddewig lleol i fynychu dathliadau Chanukah ac i ymweld â synagogau ar gyfer digwyddiadau Saboth Dinesig.

1. Brwydro yn erbyn Gwrthsemitiaeth

Sicrhau gweithredu yn erbyn digwyddiadau a graffiti gwrthsemitiaeth; diogelu cyfleusterau a digwyddiadau; a cheisio hyfforddiant.

Cafwyd cynnydd yn y digwyddiadau gwrth-Semaidd i lefelau na welwyd eu tebyg erioed yn dilyn y 7fed o Hydref 2023, ac maent wedi parhau ar lefelau uchel hanesyddol.¹ Mae hyn yn effeithio ar cymunedau ag unigolion Iddewig ledled y DU, gan gynnwys mewn ardaloedd lle dim ond cymunedau Iddewig bach neu anffurfiol sydd. Mae'r profiadau hyn yn amrywio o aflonyddu mewn mannau cyhoeddus i gam-drin targededig o amgylch adeiladau neu ddigwyddiadau crefyddol. Mae hyn wedi golygu bod llawer o Iddewon yn teimlo'n agored i niwed yn y mannau lle maen nhw'n byw, yn gweithio, yn teithio ac yn addoli.

Mae digwyddiadau gwrth-Semaidd yn cynyddu'n sylweddol mewn ymateb i'r cynnydd mewn trais yn y Dwyrain Canol, ac mewn ymateb i ddigwyddiadau gwrth-Semaidd amlwg yn y DU neu'n rhyngwladol. Cafwyd cynnydd sylweddol yn y digwyddiadau gwrth-Semaidd yn dilyn ymosodiad Hamas ar Israel ar y 7fed o Hydref 2023, hyd yn oed cyn unrhyw ymateb milwrol gan Israel, ac yn dilyn yr ymosodiad yn Heaton Park ym mis Hydref 2025.

Oherwydd y bygythiad o drais gwrth-Semaidd, mae adeiladau Iddewig wedi bod yn destun mesurau diogelwch ac amddiffyn helaeth ers amser maith. Nid yw'n bosibl cerdded i mewn i synagog i weddio yn yr un ffordd ag y gellir cerdded i mewn i

eglwys, oherwydd y bygythiad diogelwch gwirioneddol. Dylai Llywodraeth Cymru weithio gydag awdurdodau lleol Cymru i ddiwallu anghenion diogelwch ychwanegol cyfleusterau a digwyddiadau Iddewig, a gweithio gyda chymunedau, yr heddlu, a'r Ymddiriedolaeth Diogelwch Cymunedol (CST) i sicrhau bod gweithdrefnau ar waith.²

Gall arweinydd gwleidyddol osod esiampl bwysig a dylanwadu ar naws y ddadl gyhoeddus trwy ddangos dealltwriaeth o wahaniaethu yn erbyn Iddewon yn ei holl ffurfiau a dangos eu hymrwymiad i'w wrthwynebu â phenderfyniad. Mae ymatebion cadarn a phrydlon i ddigwyddiadau casineb yn helpu i feithrin hyder y gymuned. Dylai'r awdurdodau ymyrryd pan fydd lleoliadau, yn enwedig y rhai sy'n eiddo i'r cyhoedd neu a ariennir yn gyhoeddus, yn derbyn archebion gan siaradwyr neu berfformwyr sy'n debygol o ledaenu casineb neu wahaniaethu, a gweithio'n agos â'r heddlu a'r gymuned leol at y diben hwnnw.

Mabwysiadodd Llywodraeth Cymru ddiffiniad gweithredol gwrthsemitiaeth y Cynghrair Ryngwladol i Goffa'r Holocaust (IHRA) yn 2017. Dylai Llywodraeth Cymru barhau i weithio i sicrhau bod y diffiniad (a atgynhyrchr fel atodiad i'r ddogfen hon) yn cael ei ddefnyddio mewn codau ymarfer a hyfforddiant cydraddoldeb, ac i annog

awdurdodau lleol i fabwysiadu'r diffiniad a'i ddefnyddio'n gyson. Nid yw'r diffiniad hwn yn atal beirniadaeth o Israel ond mae'n dangos yn ei gyddestun sut y gall rhai mathau o iaith mewn perthynas ag Israel fod yn wrth-Semaidd.

Dylai Llywodraeth Cymru ddarparu hyfforddiant ar wrthsemitiaeth a sicrhau bod gwrthsemitiaeth a ffordd o fyw Iddewig yn cael eu cydnabod o fewn fframweithiau a hyfforddiant ehangach ar Gydraddoldeb, Amrywiaeth a Chynhwysiant (EDI). Yn rhy aml, mae swyddogion EDI yn mabwysiadu cysyniadau deuaidd o hil a hiliaeth nad ydynt yn ystyried ethnigrwydd Iddewig a hiliaeth gwrth-Iddewig. Dylai Llywodraeth Cymru ac awdurdodau lleol Cymru ddefnyddio arbenigedd sefydliadau sefydledig, gan gynnwys CST a'r Ymddiriedolaeth Polisi Gwrthsemitiaeth.

Dylai Llywodraeth Cymru ac awdurdodau lleol weithio i sicrhau nad oes gwrthsemitiaeth yn y gwasanaethau cyhoeddus, ac yn arbennig yn y gwasanaeth iechyd. Mae hyn yn cynnwys gweithredu'n rhagweithiol ar ymrwymiad Llywodraeth y DU i hyfforddiant ar wahaniaethu yn erbyn Iddewon yn y GIG; mabwysiadu canllawiau unffurf sy'n sicrhau bod pob defnyddiwr gwasanaeth yn teimlo eu bod yn cael eu parchu ac yn ddiogel; a gweithredu canfyddiadau'r adolygiad sydd ar y gweill o

© Guy Bell / ALAMY

wahaniaethu yn erbyn Iddewon ym maes gofal iechyd, a arweinir gan yr Arglwydd Mann.

Dylai Llywodraeth Cymru ac awdurdodau lleol hefyd sicrhau bod yr asiantaethau a'r sefydliadau y maent yn eu hariannu wedi ymrwymo'n glir i weithredu cadarn yn erbyn gwrthsemitiaeth, gan gynnwys gwrthsefyll rhethreg wrthsemitiaeth ble bynnag y caiff ei chael.

Dylai Llywodraeth Cymru ac awdurdodau lleol ymgysylltu â llywodraeth y DU mynd i'r afael â'r heriau a godwyd yn y papur gwyn diweddar, "Diogelu'r Pethau Sy'n Bwysig". Dylai Llywodraeth Cymru sicrhau bod awdurdodau lleol yn ymwybodol o'u rôl wrth frwydro yn erbyn yr eithafiaeth sy'n cynyddu, a dylid hyfforddi swyddogion Atal

lleol i adnabod gwrthsemitiaeth fel math o fygythiad eithafol.

Dylai Llywodraeth Cymru weithio gydag awdurdodau lleol a llywodraeth y DU ar bolisiau eraill i fynd i'r afael â gwrthsemitiaeth fel yr amlinellir ym mhapur polisi'r llywodraeth ym mis Rhagfyr 2025: "Gwrthsemitiaeth: camau diweddar y llywodraeth a'r camau nesaf". Mae'r rhain yn cynnwys: "rhannu gwybodaeth gyda'r heddlu, ailystyried dulliau ymdrin â phrotestiadau, gwneud y defnydd gorau o Orchmynion Diogelu Mannau Cyhoeddus, a mabwysiadu Diffiniad Gweithredol Gwrthsemitiaeth y Gynghrair Ryngwladol i Goffa'r Holocaust."

Dylai Llywodraeth Cymru annog awdurdodau lleol i nodi Diwrnod Cofio'r Holocaust, gan ddilyn y canllawiau a nodir ar

wefan Ymddiriedolaeth Diwrnod Cofio'r Holocaust, er mwyn sicrhau bod digwyddiadau coffa yn ystyrlon ac yn sensitif. Dylai Llywodraeth Cymru barhau i ddarparu cymorth i Ymddiriedolaeth Addysgol yr Holocaust er mwyn cyflawni'r prosiect Gwersi o Auschwitz, sy'n dod â phlant ysgol Cymru i ymweld ag Auschwitz.

1. Antisemitic Incidents Reports 2025, CST. <https://cst.org.uk/news/blog/2026/02/11/antisemitic-incidents-report-2025>
2. Mae'r Ymddiriedolaeth Diogelwch Cymunedol (CST) yn elusen Iddewig ymroddedig sy'n gweithio'n agos gyda'r heddlu. Mae CST yn hyfforddi gwirfoddolwyr cymunedol i ddiogelu adeiladau a digwyddiadau cymunedol Iddewig, ac yn gweinyddu grant gan y llywodraeth i ariannu gwarchodwyr diogelwch proffesiynol.

2. Diogelu Addysg

Cofnodi digwyddiadau gwrth-Semaidd a ymateb iddynt yr un mor ddifrifol ag unrhyw fath arall o hiliaeth a sicrhau mynediad diogel at addysg.

Dylai Llywodraeth Cymru weithio gydag awdurdodau lleol i sicrhau bod ysgolion yn cyflawni eu hymrwymadau i fod yn groesawgar i'w holl ddisgyblion ac yn bodloni eu rhwymedigaethau o ran didueddrwydd gwleidyddol.

Dylai'r awdurdodau sicrhau bod yr addysgu ar y Dwyrain Canol yn cydymffurfio â dyletswyddau ysgolion ynghylch bod yn wrthrychol, er enghraifft trwy ddefnyddio'r adnoddau sydd ar gael ar wefan Addysgu yn Erbyn Casineb y Llywodraeth. Dylent hefyd osgoi arddangos baneri, taflenni a bathodynau pleidiau, neu weithgareddau neu brotestiadau pleidiau a hyrwyddir gan arweinyddiaeth neu staff yr ysgol.

Dylai'r awdurdodau warchod rhag grwpiau neu undebau gweithredol sy'n cyflwyno deunydd gwleidyddol i addysg ysgolion, boed hynny yn yr ystafell staff, yn yr ystafell ddosbarth, neu i ddeunyddiau neu leoedd hyfforddi athrawon.

Dylai Llywodraeth Cymru fonitro am wrthsemitiaeth sy'n cynyddu mewn ysgolion, fel yr hyn a nodwyd mewn rhannau eraill o'r DU. Canfu arolwg a gynhaliwyd yn 2024 gan y Sefydliad Ymchwil i Bolisiau Iddewig o Iddewon ledled y DU fod 21 y cant o rieni plant mewn ysgolion nad ydynt yn Iddewig wedi adrodd bod eu plentyn wedi profi digwyddiad gwrth-Semaidd. Gall gwrth-Semitaeth effeithio ar ddisgyblion Iddewig, yn enwedig mewn ardaloedd lle dim ond cymunedau Iddewig bach sydd, neu mewn ysgolion lle dim ond nifer fach o ddisgyblion Iddewig sydd. Dylai awdurdodau Cymru ystyried a

allai adolygiad y Llywodraeth o wrthsemitiaeth mewn ysgolion yng Nghymru, a lansiwyd ym mis Mawrth 2026, fynd i'r afael â materion a chynnig argymhellion sy'n berthnasol i Gymru.

Dylai Llywodraeth Cymru gydnabod gwrth-Semaeth fel mater diogelu a sicrhau bod digwyddiadau gwrth-Semaidd yn cael eu cofnodi a'u trin yr un mor ddifrifol â mathau eraill o hiliaeth. Dylid hyfforddi arweinyddion Atal mewn ysgolion y wladwriaeth i adnabod gwrthsemitiaeth, gan gynnwys ei gwahanol fathau a'ch ysgogwyr.

Dylai Llywodraeth Cymru sicrhau bod amser addysgu yn cael ei neilltuo ar gyfer ffydd a chymunedau ffydd yng nghwricwlwm yr ysgolion, er mwyn mynd i'r afael â chasineb a chynnal Cymru fel gwlad amlddiwylliannol a lluosogrywiol. Dylai disgyblion allu deall arferion a systemau credoau Iddewig, yn ogystal â Christnogol, Mwslimaidd, Hindŵaidd a chrefyddau eraill. Rydym yn annog Llywodraeth Cymru i weithredu i sicrhau bod cyfnod pendant yn cael ei roi i ddysgu am wahanol grefyddau yn unrhyw faes llafur newydd, gan gynnwys Iddewiaeth. Dylid gwneud ymdrechion i recriwtio cynrychiolwyr Iddewig lleol i Gynghorau Cyngori Sefydlog. Mae adnoddau fel Jewish Living Online a Jewish Living Experience Exhibition Bwrdd yr Is-awdurdodau ar gael i alluogi addysgwyr i addysgu am Iddewon modern ac Iddewiaeth yn hyderus. Dylai Llywodraeth Cymru hefyd weithio gydag awdurdodau lleol i ehangu ymgysylltiad ysgolion Cymru â Diwrnod Cofio'r Holocaust a chydag elusennau addysgol

yr Holocaust. Ymweliadau â synagogau a safleoedd Iddewig allweddol eraill yn cael eu annogi.

Rhaid i ysgolion ffydd sicrhau bod athrawon yn gwybod sut i osgoi trosglwyddo tropeau gwrth-Iddewig mewn gwersi, yn enwedig wrth ddefnyddio ffynonellau crefyddol. Mae Esgobaeth Winchester wedi datblygu menter gydag aelodau o'r gymuned Iddewig i gyflenwi adnoddau i athrawon Addysg Grefyddol er mwyn addysgu Cristnogaeth – yn enwedig y Pasg – mewn ffordd ystyriol a chyfrifol, a allai fod yn fodel i ardaloedd eraill.

Dylai Llywodraeth Cymru hefyd weithio gydag awdurdodau lleol i sicrhau bod campysau prifysgolion yn ddiogel ac yn groesawgar i fyfyrwyr a staff Iddewig. Fel y mae Llywodraeth y DU wedi ei gadarnhau, "Mae gwrthsemitiaeth yn effeithio ar lawer o fyfyrwyr ar gampysau," ac "mae trafodaethau gwahanol ar gampysau ynghylch Israel a Phalestina yn parhau i waethygu, weithiau yn arwain at ogoniant terfysgaeth."³ Canfu arolwg a gynhaliwyd gan Undeb y Myfyrwyr Iddewig fod 49 y cant o'r myfyrwyr a arolygwyd wedi clywed sloganau neu ganeuon yn gogoneddu Hamas, Hezbollah neu grwpiau gwaharddedig eraill.⁴ Mewn rhai achosion, mae staff Iddewig ac Israeliaidd yn cael eu targedu ar gyfer bygythio ac aflonyddu. Dylai awdurdodau lleol weithio gyda'r heddlu a phrifysgolion i sicrhau nad yw protestiadau aml a ymledol ar dir cyhoeddus na thir preifat yn torri'r gyfraith, yn amharu ar ryddid barn a mynediad at addysg, na'n rhwystro mynegiant crefyddol Iddewig.

3. <https://www.gov.uk/government/publications/antisemitism-recent-government-actions-and-next-steps/antisemitism-recent-government-actions-and-next-steps>

4. https://assets.nationbuilder.com/ujs/pages/1126/attachments/original/1773576815/Time_for_Change_-_Online_Version.pdf

3. Hyrwyddo Cydlyniant Cymunedol

Arwain yr ymdrech i hyrwyddo cydberthynas dda rhwng gwahanol gymunedau yn yr ardal.

Dylai Llywodraeth Cymru, gan weithio gyda chynghorau, arwain yr ymdrech i hyrwyddo cydberthynas dda rhwng gwahanol gymunedau yn yr ardal. Gall cynghorau helpu i osod y tôn ar gyfer ymgysylltiad rhwng cymunedau yn eu hardal a chreu cyfleoedd i bobl o wahanol grefyddau a chefnidiroedd adeiladu cymuned leol gydlynus.

Dylai Llywodraeth Cymru barhau i gefnogi mecanweithiau gwerthfawr ar gyfer ymgysylltu â chrefyddau a rhwng cymunedau er mwyn cefnogi cydlyniant cymunedol, megis Fforwm Cymunedau Ffydd Llywodraeth Cymru a Chyngor Rhyngffydd Cymru. Dylid cefnogi'r rhain ochr yn ochr â mentrau ledled y DU fel Wythnos Rhyng-ffydd, a sefydliadau sy'n weithredol yn genedlaethol fel y Fforwm Ffydd a Chred a Chyngor y Cristnogion a'r Iddewon. Rydym hefyd yn annog awdurdodau lleol i reoli neu greu fforymau aml-ffydd er mwyn sicrhau cydweithrediad a deialog rhwng y cyngor a gwahanol grwpiau ffydd yn rheolaidd, gan sicrhau bod yr holl sefydliadau ffydd lleol yn cael eu cynnwys.

Dylai arweinyddion Llywodraeth Cymru a'r awdurdodau lleol feithrin cydlyniant a gwydnwch trwy ddod â chymunedau ffydd at ei gilydd i hyrwyddo dealltwriaeth a chydweithrediad ymarferol. Mae Bwrdd yr Is-awdurdodau

yn gwahodd awdurdodau lleol i bartneru â'i fenter Optimistic Alliance, sy'n dod ag Iddewon a Mwslimiaid Prydain at ei gilydd. Dylid annog cynghorau yng Nghymru i gynnull cymunedau lleol mynd i'r afael â gwahanol fathau o ragfarn, gan gynnwys gwrthsemitiaeth, casineb gwrth-Fwslimiaid, hiliaeth yn erbyn Pobl Dduon, homoffobia, misogyni, trawsffobia, a rhagfarn yn erbyn y Teithwyr.

Dylai Llywodraeth Cymru ystyried pa mor berthnasol i awdurdodau lleol Cymru yw argymhellion dogfen ganllaw'r LGA a rhwydwaith Belong, "Common ground: Building cohesive communities" (Ionawr 2026),⁵ gan gynnwys atal gwrthdaro rhyngwladol rhag cynyddu tensiynau cymunedol. Mae'r argymhellion yn cynnwys: atal gwybodaeth anghywir a gwybodaeth ffug; deall risgiau gwrthdaro rhyngwladol sy'n ysgogi radicleiddio; ymgysylltu'n rhagweithiol â chymunedau sy'n cael eu heffeithio gan orymdeithiau neu brotestiadau; a hyrwyddo deialog rhyng-ffydd a rhyng-ethnig.

Dylai Llywodraeth Cymru annog awdurdodau lleol Cymru i hyrwyddo prosiectau gweithredu cymdeithasol ar y cyd, boed hynny mewn perthynas â gwella cyfleusterau lleol, tlodi, lloches, newid yn yr hinsawdd neu faterion eraill sydd â chysylltiad â chymunedau a gymerir ar y cyd. Mae mentrau fel **Diwrnod Mitzvah** yn

enghraifft dda o arfer gorau o ran dod â grwpiau at ei gilydd.

Wrth gynllunio digwyddiadau neu gyfarfodydd sy'n debygol o fod yn berthnasol i'r gymuned Iddewig, dylai Llywodraeth Cymru a chynghorau Cymru sicrhau, cyn belled â phosibl, na chaiff y rhain eu trefnu ar wyliau Iddewig mawr. Mae gwyliau Iddewig yn dechrau gyda'r nos ac yn parhau i'r diwrnod canlynol. Anogir nhw i ymgynghori ag aelodau o'r gymuned Iddewig leol neu i gysylltu â ni yn Bwrdd yr Is-awdurdodau os nad ydyn nhw'n siŵr pa ddyddiadau i'w hosgoi.

5. <https://www.local.gov.uk/publications/common-ground-building-cohesive-communities>

4. Osgoi Mewnforio Gwrthdaro

Ceisiwch osgoi cymryd ochr mewn gwrthdaro rhyngwladol a gwrthwynebwrch ymgyrchoedd sy'n aflonyddu neu'n bygwth.

Mae cydlyniant cymunedol yn dibynnu ar ddigwyddiadau rhyngwladol beidio â chynhyrfu gwahaniaethau lleol. Mae rhyddid mynegiant yn un o werthoedd canolog Prydain ac mae gan bawb yr hawl i fynegi barn gyfreithlon ar faterion rhyngwladol. Er hyn, pan fydd gwrthdaro rhyngwladol yn llifo i fywyd dinesig lleol, gallant greu tensiynau mewn cymunedau a fyddai fel arall yn byw gyda'i gilydd yn barchus.

Mae'r rhan fwyaf o Iddewon yng Nghymru, fel mewn rhannau eraill o'r DU, yn teimlo cysylltiad emosiynol sylweddol ag Israel⁶, gan eu bod yn cael eu cysylltu â hi drwy gysylltiadau cymdeithasol, teuluol, diwylliannol a/neu grefyddol, yn union fel y mae gan lawer o ddinasyddion eraill y DU gysylltiadau arbennig â gwledydd eraill am resymau treftadaeth. Mae symudiadau sy'n ceisio datgyfreithio neu stigmateiddio bodolaeth Israel fel gwladwriaeth yn cael yr effaith o ymyleiddio Iddewon.

Mae gan lywodraethau datganoledig a llywodraethau lleol gyfrifoldeb i gynrychioli eu holl ddinasyddion a phreswylwyr, a dylent wrthsefyll pwysau i wneud gwleidyddiaeth ryngwladol yn rhan o wleidyddiaeth

ddomestig neu i 'gymryd ochr' mewn ffordd sy'n dieithrio preswylwyr o gefndir penodol. Dylai swyddogion etholedig weithredu gan roi'r ystyriaeth ddyledus i'w dyletswydd i gynnal llywodraethu cynhwysol. Yng nghyd-destun gwrthdaro rhyngwladol, dylai llywodraeth Cymru a chynghorau Cymru fod yn wylidwrus ynghylch arddangosfeydd, gan gynnwys arddangos baneri cenedlaethol tramor ar eiddo'r cyngor, pan fo'r rhain yn debygol o waethygu tensiynau. Dylai penderfyniadau sy'n ymwneud â gefeillio neu ddatgefeillio fod yn ystyriol o'r angen brys i hyrwyddo cynhwysoldeb a chydlyniant adref.

Dylai awdurdodau lleol a datganoledig wrthod mentrau i foicotio Israel neu i ddatfuddio oddi wrth Israel. Mae gan y mentrau hyn effaith ddibwys ar Israel ag ei llywodraeth ond mae ganddynt effaith negyddol wirioneddol o ran tanseilio cydlyniant cymunedol ac arwain at ymyleiddio a stigmateiddio Iddewon.

Dylai arweinydd gwleidyddol ar bob lefel hefyd wrthwynebu ymgyrchoedd sy'n ymwneud â'r gwrthdaro yn y Dwyrain Canol ac sy'n rhannu cymunedau, megis y rhai sy'n honni eu bod yn creu "parthau heb apartheid"

neu "barthau heb Seioniaid", sy'n arwain at aflonyddu neu fygwth pobl Iddewig.

Ni ddylai gweision cyhoeddus arddangos symbolau gwleidyddol sy'n achosi anghydfod ac sy'n ymwneud â'r gwrthdaro rhwng Israel a Palestina wrth ddarparu gwasanaethau. Mae trigolion Iddewig yn adrodd eu bod yn ofni na fyddant yn derbyn triniaeth gyfartal gan ddarparwyr gwasanaeth sy'n arddangos symbolau neu sloganau amlwg o blaid Palestina neu yn erbyn Israel.

Dylai arweinyddion gwleidyddol etholedig wrthwynebu defnyddio sloganau ac ymadroddion sy'n gysylltiedig â thrais yn erbyn Iddewon neu â dileu Israel. Mae hyn yn cynnwys 'byd-eangu'r intifada' a 'o'r afon i'r môr'. Mae'r un cyntaf yn gysylltiedig â ymosodiadau terfysgol dirdynol yn erbyn targedau Iddewig ac Israeliaidd, fel y rhai a ddigwyddodd yn ystod yr Ail Intifada; mae'r un olaf yn galw am ddatgymalu Israel. Nid yw teimladau o'r fath yn helpu'r sefyllfa yn y Dwyrain Canol, ond maent yn bygwth ac yn bygwth Iddewon Prydain. Dylai heddluoedd yng Nghymru ddilyn enghreifftiau Heddlu Metropolitan a Heddlu Manceinion Fwyaf wrth egluro y

byddant yn gwneud arestiadau mewn perthynas â chaneuon fel “byd-eangu’r Intifada”.⁷

Dylai swyddogion Atal fod yn ymwybodol y gall protestiadau a mannau ar-lein lle mae pobl yn rhydd i ysgogi yn erbyn Iddewon, Seioniaid ac Israeliaid fod yn fannau radicaleiddio. Yn rhy aml, mae protestiadau mewn ymateb i’r gwrthdaro yn y Dwyrain Canol wedi dod yn leoliadau ar gyfer pwylliau casineb a ysgogiad gwrth-Iddewig. Yr hinsawdd hon o ysgogi a radicaleiddio yw’r cyd-destun ar gyfer trais terfysgol angheuol yn erbyn pobl Iddewig, fel y gwelwyd yn yr ymosodiad yn Heaton Park, ac mewn ymosodiadau treisgar mewn gwledydd eraill fel yr ymosodiad yn Bondi Beach.

Dylai gwleidyddion sydd am ymgysylltu â’r gwrthdaro rhwng Israel a Palestina wneud hynny mewn ffyrdd sy’n adeiladu pontydd rhwng cymunedau. Dylai’r ffocws fod ar allforio heddwch, nid ar fewnforio gwrthdaro. Wrth bartneru â

sefydliadau cymdeithas sifil, dylai Llywodraeth Cymru a chynghorau Cymru hefyd sicrhau bod agendâu’r sefydliadau hynny’n cyd-fynd â hyrwyddo cydlyniant cymunedol.

Mae rhai troseddau casineb yn targedu pobl a busnesau o Israel yn benodol, neu’r rhai y bernir bod ganddynt gysylltiadau ag Israel, megis bwytai neu gaffis. Nid yw Iddewon Prydain na Israelwyr sy’n byw yn y DU yn gyfrifol am weithredoedd llywodraeth Israel, yn fwy nag y mae person o genedligrwydd neu ethnigrwydd arall yn gyfrifol am weithredoedd gwlad y mae ganddo gysylltiad â hi trwy ddiwylliant neu dreftadaeth. Dylai awdurdodau Cymru ystyried y pryderon a fynegwyd gan yr Adolygydd Annibynnol ar Ddeddfwriaeth Terfysgaeth, Jonathan Hall KC, ynghylch y methiant i orfodi’r gyfraith mewn perthynas â chynhyrfu casineb yn erbyn Israelwyr, a’r cysylltiadau uniongyrchol rhwng hyn a gwrthsemitiaeth.⁸

Dylai Llywodraeth Cymru, swyddogion lleol Cymru a heddlu sicrhau ymgysylltiad priodol â chymunedau Iddewig lleol mewn perthynas â phenderfyniadau plismona sensitif, gan ystyried yr holl argymhellion yn adroddiad Pwyllgor Dethol Materion Mewnol ar waharddiad cefnogwyr Maccabi Tel Aviv (Chwefror 2026).⁹ Mae’r rhain yn cynnwys meithrin perthnasoedd o ymddiriedaeth â chymunedau Iddewig lleol a sicrhau nad yw Grwpiau Cynghori Diogelwch yn cael eu dylanwadu gan agendâu gwleidyddol gormodol.

6. Yn ôl arolwg o Iddewon Prydain yn 2025, mae 75% yn teimlo naill ai’n ymlyniad emosiynol iawn neu rywffaint ag Israel. “Two years after the October 7 attacks: British Jewish views on antisemitism, Israel and Jewish life”, Institute for Jewish Policy Research (2025).

7. Statement from the Commissioner of the Metropolitan Police & Chief Constable of the Greater Manchester Police, 17/12/2025.

8. <https://policyexchange.org.uk/events/the-lessons-of-bondi-beach-terrorism-hatred-and-the-law/>

9. <https://publications.parliament.uk/pa/cm5901/cmselect/cmhaff/1553/report.html>

5. Gwneud Gwasanaethau Cyhoeddus yn Gynhwysol

Sicrhau bod y gwasanaethau'n addas i breswylwyr Iddewig, gan gynnwys bod yn sensitif i anghenion crefyddol neu ddiwylliannol.

Gall anghenion preswylwyr Iddewig wrth dderbyn gwasanaethau cyhoeddus gael eu llunio gan arferion crefyddol, arferion diwylliannol, neu ffactorau demograffig. Mae hyn yn cynnwys gofal cymdeithasol, darpariaeth iechyd, cymorth tai, neu fynediad at elusennau cymunedol priodol, gyda'r anghenion yn amrywio yn ôl ardaloedd a chymunedau.

Dylai Llywodraeth Cymru a darparwyr gwasanaethau'r awdurdodau lleol wneud eu gorau glas i sicrhau bod y gwasanaethau'n addas i breswylwyr Iddewig, gan gynnwys bod yn sensitif i anghenion crefyddol neu ddiwylliannol penodol gan ystyried heriau cymunedau a phoblogaeth fach Iddewig Cymru.

Dylai staff iechyd a gofal cymdeithasol dderbyn hyfforddiant i sicrhau eu bod yn deall anghenion y bobl Iddewig sydd dan eu gofal. Gall materion penodol mewn lleoliadau iechyd a gofal cymdeithasol gynnwys yr angen am fwyd kosher a phrofiadau ystyrlon ar gyfer y Saboth neu wyliau Iddewig eraill. Mae mater bwyd kosher yn un difrifol yn ystod misoedd yr haf, pan fydd Cymru'n croesawu niferoedd sylweddol o ymwelwyr Iddewig, ac mae'r ddarpariaeth bresennol yn aml dan straen ychwanegol.

Dylent ymgysylltu â darparwyr gofal cymdeithasol Iddewig blaenllaw yn y DU a allai ddarparu cyngor a chymorth ymarferol i gymunedau Iddewig llai fel y rhai yng Nghymru. Yn aml, mae gan y darparwyr hyn arbenigedd penodol mewn meysydd fel cymorth i'r anabl, iechyd meddwl, gwasanaethau i bobl hŷn, a gofal preswyl sy'n ystyriol o ran diwylliant. Dylai awdurdodau lleol hefyd ystyried achosion yn gydymdeimladol a chefnogol pan fydd unigolyn yn gofyn am adael ardal yr awdurdod lleol er mwyn cael mynediad at amgylchedd crefyddol a diwylliannol addas.

Dylai llywodraeth Cymru hefyd sicrhau bod opsiwn blwch ticio i unigolion nodi eu hethnigrwydd fel "Iddewig", pryd bynnag y bydd data ethnigrwydd yn cael eu casglu at ddibenion darparu gwasanaethau cyhoeddus, datblygu polisiau neu fonitro cydraddoldeb. Mae Iddewon yn nodi eu hunain yn ôl categorïau amrywiol ac yn aml lluosog, gan gynnwys o ran crefydd ac ethnigrwydd, ac mae pobl Iddewig yn cael eu hamddiffyn rhag gwahaniaethu ar sail hil a chrefyddol at ddibenion Deddf Cydraddoldeb (2010).¹⁰ Mae methu â chasglu'r data hyn yn golygu bod Iddewon Prydain yn anweledig i adrannau'r llywodraeth a chyrff cyhoeddus at ddibenion ymchwil a chasglu data a all sicrhau gwerthusiad priodol o ddarparu gwasanaethau

a'r canlyniadau. Mae hyn yn cynnwys meysydd iechyd, addysg, tai, heddlu a meysydd eraill.

Dylai timau iechyd y cyhoedd fabwysiadu argymhellion Adolygiad Arsyllfa Hil ac Iechyd y GIG: "Cyfathrebiadau iechyd y GIG gyda (ac ar gyfer) y gymuned Iddewig" (Rhagfyr 2024). Bwriad yr argymhellion hyn yw brwydro yn erbyn stereoteipiau ag adeiladu ymddiriedaeth; gwella ymgysylltiad a chanlyniadau; gwella gwerthuso a dyrannu adnoddau; a gwella profiad staff Iddewig y GIG.¹¹

Dylai Byrddau Iechyd Lleol adolygu eu darpariaeth a'u polisi caplaniaeth yn rheolaidd er mwyn sicrhau eu bod yn diwallu anghenion cleifion mewn ffordd gynhwysol. Lle bo hynny'n berthnasol, dylid annog Byrddau Iechyd i ymgysylltu â'r cymunedau Iddewig yng Nghymru er mwyn sicrhau darpariaeth briodol i gleifion a theuluoedd Iddewig.

10. <https://www.jpr.org.uk/insights/more-and-more-jews-self-identify-ethnicity-whats-difference>

11. https://nhsrhc.org/wp-content/uploads/2024/12/NHSRHO_OutputsReport_-FINAL-v2.pdf

6. Dathlu Treftadaeth a Diwylliant Iddewig Cymru

Dylai awdurdodau lleol ddathlu treftadaeth Iddewig yr ardal leol a thrigolion Iddewig lleol.

Mae gan Gymru hanes Iddewig hir a bywiog. Croesodd yr Iddewon cyntaf a gofnodwyd y Sianel ar wahoddiad William y Conqueror, ac mae cofnodion o Iddewon yng Nghymru hyd at y 13eg ganrif. Mae'n debygol bod y rhan fwyaf o Iddewon, os nad pob un ohonynt, wedi gadael Cymru pan wnaeth Edward I eu gwahardd yn 1290. Cafodd yr allanadliad hwn ei godi gan Oliver Cromwell yn 1655 a sefydlwyd cymuned Iddewig yn Abertawe tua 1730.

Yn ôl cyfrifiad 2021, roedd ychydig dros 2,000 o Iddewon yng Nghymru, wedi'u canoli'n bennaf ar ddau gymuned synagog yng Nghaerdydd, ac un llai yn Abertawe, a phobl eraill o dreftadaeth Iddewig mewn rhannau eraill o Gymru.

Mae treftadaeth Iddewig gyfoethog Cymru yn cwmpasu llawer o rannau eraill y wlad. Iddewiaeth yw'r ffydd drefnedig hynaf a sefydlwyd yng Nghymru ar wahân i Gristnogaeth, ac roedd 19 o gymunedau gwahanol yn y 19 eg ganrif. Mae Canolfan Ddiwylliannol Iddewig

Cymru wedi creu llwybrau treftadaeth sy'n archwilio gwaddod Iddewig Bangor, Caerdydd, Llandudno, Merthyr Tudful, Casnewydd ac Abertawe.

Mae adeilad y synagog ym Merthyr Tudful, a ystyrir yn synagog hynaf Cymru a adeiladwyd at y diben hwnnw (a agorwyd yn 1877), yn adeilad rhestredig gradd II, gyda chynlluniau iddo gael ei drawsnewid yn Ganolfan Ddiwylliannol Iddewig Gymreig barhaol, a fydd yn cyfleu bywyd a chyfraniad cymuned Iddewig Cymru. Mae'r prosiect hwn, dan arweiniad y Sefydliad Treftadaeth Iddewig, wedi cael ei gefnogi gan Fenter Trawsnewid Trefi Llywodraeth Cymru, Cronfa Treftadaeth y Loteri Genedlaethol a Chyngor Bwrdeistref Merthyr Tudful.

Anogir Llywodraeth Cymru i barhau i gefnogi a dathlu treftadaeth Iddewig Cymru, trwy gefnogi prosiectau fel y rhain ac trwy gysylltu trigolion o wahanol grefyddau a chefnidiroedd â'u cymunedau Iddewig lleol neu â threftadaeth

Iddewig eu hardaloedd. Cyfle mawr fydd **Mis Diwylliant Iddewig**, a gynhelir am y tro cyntaf rhwng 16 Mai a 16 Mehefin 2026 (sy'n cyfateb i fis Sivan yn yr Hebraeg). Dylai Llywodraeth Cymru a Llywodraeth leol Cymru ymgysylltu â chymunedau Iddewig lleol a chyrff Iddewig cenedlaethol i hyrwyddo mentrau a phrosiectau Mis Diwylliant Iddewig.

Ffordd arall o ddathlu treftadaeth Iddewig leol yw drwy Gynllun Placiau Treftadaeth Iddewig Bwrdd yr Is-awdurdodau. Crëwyd y cynllun i ddangos hanes y gymuned Iddewig yn y DU dros nifer o flynyddoedd ac i amlygu cyfraniad unigolion rhagorol i ddiwylliant a chymdeithas Prydain. Datgelwyd y plac gyntaf ym mis Medi 2025 ar safle Nofod Dros Dro'r Iddewon yn East End Llundain, a weithredodd o 1930 i 1973 a chynorthwyodd ffoaduriaid o'r Holocaust ac yn ddiweddarach, ffoaduriaid Iddewig a oedd yn ffoi rhag erledigaeth yn India, Hwngari, yr Aifft, Yemen ac Iran.

**JEWISH
CULTURE
MONTH**

16 May – 16 June 2026

Atodiad: Diffiniad Gweithredol IHRA o Wrthsemitiaeth

Yn 2015, cymeradwyodd cyfarfod llawn IHRA ddiffiniad gweithredol o wrthsemitiaeth, ac ym mis Rhagfyr 2016 mabwysiadodd Llywodraeth y DU ef yn ffurfiol. Mae'r llywodraeth bresennol wedi ailadrodd y dylai awdurdodau lleol fabwysiadu'r diffiniad gweithredol, rhywbeth y mae'r rhan fwyaf o gynghorau eisoes wedi'i wneud. Dyma destun llawn y diffiniad:

Yng nghyd-destun Datganiad Stockholm sy'n datgan: "Cyda dynoliaeth yn dal i gael ei chreithio gan... wrth-semitiaeth a senoffobia, mae'r gymuned ryngwladol yn rhannu cyfrifoldeb difrifol i ymladd yn erbyn y drygioni hynny" galwodd y pwyllgor ar Wrth-semitiaeth a Gwadu'r Holocaust Gyfarfod Llawn IHRA yn Budapest 2015 i fabwysiadu'r diffiniad gweithredol canlynol o wrth-semitiaeth. Er mwyn llywio gwaith IHRA, gellir cynnwys yr enghreifftiau canlynol fel amlygiadau cyfoes o wrthsemitiaeth, gan gymryd i ystyriaeth y cyd-destun cyffredinol:

Mabwysiadu'r diffiniad gweithiol canlynol o wrthsemitiaeth, nad yw'n gyfreithiol rwymol:

"Mae gwrthsemitiaeth yn ganfyddiad penodol o Iddewon, y gellir ei fynegi fel casineb tuag at Iddewon. Gall amlygiadau rethregol a chorfforol o wrthsemitiaeth gael eu cyfeirio tuag at unigolion Iddewig neu an-Iddewig a/neu eu heid-do, tuag at sefydliadau cymunedol Iddewig ac at gyfleusterau crefyddol."

Gallai amlygiadau gynnwys targedu gwladwriaeth Israel, a ystyrir fel cyd-ddinas Iddewig. Fodd bynnag, ni ellir ystyried beirniadaeth o Israel yn debyg i'r hyn a wneir yn erbyn unrhyw wlad arall yn wrth-Semitaidd. Yn aml, mae gwrth-Semitaeth yn cyhuddo Iddewon o gynllwynio i niweidio dynoliaeth, ac fe'i defnyddir yn aml i feio Iddewon am 'pam mae pethau'n mynd o chwith.' Fe'i mynegir mewn lleferydd, ysgrifennu, ffurfiau gweledol, a gweithredoedd, ac mae'n defnyddio stereoteipiau sinistr a nodweddion cymeriad negyddol.

Gallai enghreifftiau cyfoes o wrthsemitiaeth mewn bywyd cyhoeddus, y cyfryngau, ysgolion, y gweithle, ac yn y maes crefyddol, gan ystyried y cyd-destun cyffredinol, gynnwys, ond heb fod yn gyfyngedig i:

- Galw am ladd, neu niweidio, Iddewon yn enw ideoleg eithafol neu safbwynt crefyddol.
- Gwneud honiadau ffug, dad-ddyneiddiol, pardduol neu stereoteipaidd am Iddewon fel y cyfryw, neu am rym Iddewon fel grŵp — megis, yn arbennig ond nid yn unig, y myth am gynllwyn Iddewig byd-eang neu fod Iddewon yn rheoli'r cyfryngau, yr economi, y llywodraeth neu sefydliadau cymdeithasol eraill.
- Cyhuddo Iddewon fel pobl o fod yn gyfrifol am gamweddau gwirioneddol neu ddychmygol a gyflawnwyd gan un person Iddewig neu grŵp Iddewig, neu hyd yn oed am weithredoedd a gyflawnwyd gan bobl nad ydynt yn Iddewon.

INTERNATIONAL HOLOCAUST REMEMBRANCE ALLIANCE

- Gwadu ffaith, cwmpas, dulliau (e.e. siambrau nwy) neu fwriad hil-laddiad y bobl Iddewig gan Genedlaetholwyr Sosialaidd yr Almaen a'u cefnogwyr a'u cydweithredwyr yn ystod yr Ail Ryfel Byd (yr Holocost).
- Cyhuddo'r Iddewon fel pobl, neu Israel fel gwladwriaeth, o ddyfeisio neu orliwio'r Holocost.
- Cyhuddo dinasyddion Iddewig o fod yn fwy teyrngar i Israel, neu i flaenoriaethau tybiedig Iddewon ledled y byd, nag i fuddiannau eu cenedloedd eu hunain.
- Gwadu hawl y bobl Iddewig i hunanbenderfyniad, e.e. drwy honni bod bodolaeth Gwladwriaeth Israel yn ymdrech hiliol.
- Cymhwyso safonau dwbl drwy fynnu ymddygiad na ddisgwylir nac a ofynnir gan unrhyw genedl ddemocrataidd arall.
- Defnyddio symbolau a delweddau sy'n gysylltiedig â gwrthsemitiaeth glasurol (e.e. honiadau fod Iddewon wedi lladd Iesu neu gyhuddiadau gwaed) i nodweddu Israel neu Israeliaid.
- Cymharu polisi cyfoes Israel â pholisi'r Natsiaid.
- Dal Iddewon ar y cyd yn gyfrifol am weithredoedd Gwladwriaeth Israel.

Mae gweithredoedd gwrthsemitig yn droseddol pan gânt eu diffinio felly gan y gyfraith (er enghraifft, gwadu'r Holocost neu ddisbarthu deunyddiau gwrthsemitig mewn rhai gwledydd).

Mae gweithredoedd troseddol yn wrthsemitig pan fydd targedau ymosodiadau, boed yn bobl neu'n eiddo - fel adeiladau, ysgolion, mannau addoli a mynwentydd - yn cael eu dewis oherwydd eu bod yn Iddewig, neu'n cael eu hystyried yn Iddewig, neu'n gysylltiedig ag Iddewon.

Gwahaniaethu gwrthsemitig yw gwadu cyfleoedd neu wasanaethau sydd ar gael i eraill i Iddewon ac mae'n anghyfreithlon mewn llawer o wledydd.

Mae'r Gynghair Ryngwladol Cofio'r Holocost (IHRA) yn sefydliad rhynglywodraethol gyda 35 o Wledydd Aelod (gan gynnwys y DU), 1 Gwlad Gyswilt, a 7 Gwlad Arsylwi, a sefydlwyd ym 1998 gan gyn Brif Weinidog Sweden, Göran Persson. Mae'r IHRA yn uno llywodraethau ac arbenigwyr i gryfhau, datblygu a hyrwyddo addysg, cofio ac ymchwil i'r Holocost ledled y byd, gan weithio gyda sefydliadau partner gan gynnwys y Cenedloedd Unedig a'r UE.

BOARD OF DEPUTIES OF BRITISH JEWS

ADVOCACY | DEMOCRACY | COMMUNITY

Bwrdd yr Is-awdurdodau Iddewon Prydain yw llais Iddewon y DU – yn seiliedig ar gynrychiolaeth draws-gymunedol, ddemocrataidd, ar lawr gwlad. Sefydlwyd y Bwrdd yn 1760, ac mae'n bwynt cyswllt cyntaf i'r Llywodraeth, y cyfryngau a phobl eraill sy'n ceisio deall buddiannau a phryderon y gymuned Iddewig.

© Bwrdd Dirprwyon Iddewon Prydain Cyfyngedig, 2026.

Mae gweithgareddau elusennol y mae'r Bwrdd yn gysylltiedig â nhw yn cael eu hariannu gan Sefydliad Elusennol Bwrdd y Dirprwyon (Elusen Gofrestredig Rhif 1058107), cwmni cyfyngedig trwy warant ac wedi'i gofrestru yn Lloegr (Rhif 3239086).

THE SOUTH WALES JEWISH REPRESENTATIVE COUNCIL

Cyngor Cynrychioli Iddewon De Cymru

Mae Cyngor Cynrychiolwyr Iddewig De Cymru yn cynrychioli grwpiau a chymunedau Iddewig De Cymru gerbron Llywodraeth Cymru, Cynulliad Cymru, awdurdodau lleol, y cyfryngau a grwpiau lleiafrifol ethnig eraill De Cymru.